(א)לא יערב בו מחשבות אחרות פיגול זה חוץ למקומו יהיה מלמד שמצטרפין זה עם זה והנפש האוכלת ממנו אחד ולא שנים ואיזה זה חוץ לזמנו דגמר עון עון מנותר דדמי ליה בז"ב אמר ליה רב פפא לרבא לדידך שלישי דפרשת קדושים תהיו מאי דרשת ביה ההוא מיבעי ליה (ב)למקום שיהא משולש בדם בבשר ובאימורין תיפוק לי מקרא קמא אם האכל יאכל מדאפקיה רחמנא בלשון שלישי אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב מתנה א"ל אי מהתם הוה אמינא שלישי פרט פיגול כלל ונעשה כלל מוסף על הפרט ואיתרבו שאר מקומות קא משמע לן (ג)ת"ר [1]ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו אמר רבי אליעזר כוף אזנך לשמוע [א]במחשב לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר או אינו אלא באוכל מזבחו ליום שלישי אמרת אחר [א] שהוא כשר יחזור ויפסל אמר לו רבי עקיבא הן מצינו בזב וזבה ושומרת יום כנגד יום שהן בחזקת טהרה וכיון שראו סתרו אף אתה אל תתמה על זה שאע"פ שהוכשר שיחזור ויפסל אמר ליה הרי הוא אומר המקריב בשעת [ב] הקרבה הוא נפסל ואינו נפסל בשלישי או אינו אומר המקריב אלא זה כהן המקריב כשהוא אומר אותו בזבח הוא מדבר ואינו מדבר בכהן (ד)בן עזאי אומר אותו מה ת"ל לפי שנא' [2]לא תאחר לשלמו יכול אף מאחר נדרו בלא ירצה ת"ל אותו אותו בלא ירצה (ה)ואין המאחר נדרו בלא ירצה אחרים אומרים לא יחשב במחשבה הוא נפסל ואינו נפסל בשלישי ובן עזאי דבזבח הכתוב מדבר ואינו [ג] בכהן מנא ליה אי בעית אימא נפקא ליה מדאחרים ואיבעית אימא מדכתיב לא ירצו [ד] ולא ירצה זיבחא הוא ובן עזאי אותו בלא ירצה ואין מאחר נדרו בלא ירצה מהכא נפקא מדאחרים נפקא (ו)דתניא אחרים אומרים יכול יהא בכור שעיברה שנתו

לא יערב בו מחשבות אחרות. מכאן למחשבות שמוציאות זו מזו שמחשבת פסול מוציאה מידי פיגול כדתנא [ה] מתני' (א) כיצד לא קרב המתיר כמצותו כו': יהיה. עשאן הכתוב לחוץ למקומו ולחוץ לזמנו הויה אחת מלמד שמצטרפין חצאי שיעוריהן לפסול את הקרבן כדתנן במתני'(א) לאכול כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר פסול: דדמי ליה בז"ב. ולא (א) שבקיה חוץ לזמנו דדמי לנותר דאתיא ג"ש מיניה ונגמר חוץ למקומו דלא דמי לנותר במידי. והא דלא שנייה רבה בריש שמעתא הכי כי פרכינן אדרבה חוץ למקומו עדיף דסמיך ליה משום דאכתי לא קמה ליה ג"ש דתני לוי [ו] בר זבדי [ז] דכרת בנותר כתיב דנימא דנשיאות עון דגבי מחשבה בדדמי לנותר מסתעי הואיל ומיניה גמר: שיהא משולש כו'. ולימד על מחשבת חוץ למקומו שאינה מועלת אלא או בקדשי קדשים שחישב עליהם לאוכלם חוץ לעזרה או בקדשים קלים לאוכלם חוץ לעיר פרט למחשב (ב) לאכול בהיכל דלא פסיל דבעינן שחישב [ח] על מקום המשולש: בדם בבשר ואימורין. היינו חוץ לעזרה בשעת היתר הבמות לאפוקי היכל שאין בו הקטרת אימורין ולא אכילת בשר: תיפוק לי מקרא קמא. מדאפקיה רחמנא בלשון שלישי לחוץ לזמנו וכתיב בההוא קרא חוץ למקומו: שלישי פרט. מקום משולש ולא פנים: מאחר שהוכשר. בעבודת דמו כתקונו: בזב וזבה. שפסקו והתחילו למנות ימי סיפורן ומנו ד' או ה' ימים ואם ראו סתרו כל מניינם כדאמרינן במס' נדה (דף סז:) ואחר תטהר אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת בהן [ט]: ושומרת יום כנגד יום. הרואה תוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה וטבלה למחר [י] שחרית הרי היא טהורה דמקצת היום ככולו וטבילתה ביום (ו) ואם תראה היום סתרה טהרתה ואדם וכלים שנגעה בהן היום טמאין למפרע כדתנן בפ"ב דנדה (דף עב.) ושוין ברואה תוך אחד עשר יום כו' וטבלה ביום של אחריו ושמשה הרי זו תרבות רעה ומגעה ובעילתה תלויין וזו היא תלייתן אם תראה היום יהיו טמאין למפרע וחייבין בקרבן: הרי הוא אומר המקריב. (ג) בהקרבה נפסל והכי מידרש לא ירצה המקריב אין הקרבתו מרצה: אלא זה כהן המקריב. ואמר לך הכתוב שלא יהא כשר [יא] לכהונה ושמע מינה תרתי שעת הקרבה ופסול (ד) כהן [יב]: אותו. דא"כ ליכתוב המקריב לא יחשב השתא דכתיב אותו הזבח בלא יחשב ואין המקריב בלא יחשב: במחשבה הוא נפסל. (ה) זה מפורש מן הראשון דהמקריב לא משמע להו שעת הקרבה עד דגמר קרא למילתיה ואמר המקריב אותו לא יחשב במחשבה זאת דהאי לא יחשב [יג] לדרשא הוא דהא כתיב לא ירצה: נפקא ליה מדאחרים. מדאיצטריך קרא למימר ואינו נפסל בשלישי שמע מינה בזבח הכתוב מדבר דאי בזובח למה יפסל בשלישי הלא הוא לא חטא כי אם האוכל: מדכתיב לישנא דלא ירצה ולא ירצה זיבחא הוא. דאין לשון לא ירצה נופל בפסול כהן: שעיברה שנתו. וזהו איחור דכתיב (ז) לפני ה' תאכלנו שנה בשנה:

כפסולי

למקום שיהא משולש בדם ובבשר ואימורים. פירש בקונטרס פרט למחשב לאכול בהיכל דלא פסול דבעינן שחישב [ח] על מקום המשולש בדם ובשר ואימורים דהיינו חוץ לעזרה בשעת היתר הבמות לאפוקי היכל שאין בו הקטרת אימורים ולא אכילת בשר ובזה לא דק בקונטרס דאכילת בשר מלי משכחת בהיכל כדאמר לקמן (דף סג.) שאם הקיפו עובדי כוכבים את כל העזרה שכהנים נכנסים בהיכל ואוכלין שם ק"ק ועוד קשה לפירוש הקונטרס מאי קפריך תיפוק לי מקרא קמא מדאפקיה רחמנא בלשון שלישי הא האי שלישי לאו בחוץ למקומו כתיב אלא בחוץ לזמנו ומקום משולש לא שייך בחוץ לזמנו אלא בחוץ למקומו ועוד דקמשני הוה אמינא שלישי פרט [יד] הא האי שלישי בחוץ לזמנו [כתיב ופיגול] במקום משולש כתיב. ויש מפרשים דמקום משולש היינו דלא פסלה מחשבה אלא במזבח החיצון שהשלשתן כשירין בו לאפוקי מזבח הפנימי שאין נותנין בו רק דם וזה אי אפשר דמתנות הפנימיות פלוגתא דר' שמעון ורבנן (ח) דרבנן מחייבין בפיגולן כרת וכן ר"מ ורבנן סברי בפ' בית שמאי (לקמן דף מב:) גבי ארבעים ושלש של יום הכיפורים ולעיל בפ"ק (דף יג:) גבי [טו] טבילת אצבע בחטאות הפנימיות דאמרינן דפסול מק"ו ואמר נמי בגיטין (דף נד:) כהן גדול ביום הכפורי' יוכיח דכי אומר [טז] פגול מהימן ובמקום שאינו משולש אפילו פסול ליכא כדמוכח לקמן בפ' כל הפסולים (דף לו.) וי"מ דמקום משולש היינו דבעינן שיעמוד המחשבה [יז] במקום משולש פרט לעומד חוץ בעזרה [יח] ושוחט בסכין ארוכה ולפירוש זה [יט] קשה ממתנות הפנימיות דלאו מקום משולש הוא והוי פיגול (תוספות) ויש לומר חוץ לעזרה אין שלשתן כשרין שהרי דם ואימורין נפסלין שם אבל היכל יש דם שלא נפסל שם כגון דם פנימי ואימורין אם הכניסן שם (ט) לא נפסלו בכך מיהו אין נראה דשלהי כל הפסולין (לקמן דף לו.) קאמר מחשב לניתנין בחוץ שנתנו [כ] בפנים דאינו פסול משום דאינו מקום משולש הג"ה [כא] ע"כ והרב ר' יום טוב מפרש דמקום משולש היינו שיחשוב לזרוק במקום שדם ובשר ואימורין פסולין כגון מחשב לזרוק [כב] קדשים קלים חוץ לירושלים אבל מחשב לזרוק בירושלים לא דאין שום פסול בבשר וקדשי קדשים אפילו בירושלים כיון דבזה המקום [כג] שלשתן פסולין שם ולהאי פירושא ניחא הא דקשיא לן לעיל (י) אברייתא דחישב ליתן את הניתנין למטה למעלה למטה לאלתר כשר (ל) דמשמע דאי שלא במקומו לאו כמקומו דמי ניחא ויתיישב לפי' זה משום דלאו מקום משולש הוא ומיהו קשה אם כן למחר [כד] פסול (מ) אמאי לאו מקום משולש הוא וכי תימא מידי דהוי אמחשבת הינוח ואליבא דר' יהודה הא משמע לעיל דלא צריך להאי טעמא אלא לאי דמסקינן שלא במקומו כמקומו דמי וי"מ דשלישי בחוץ לזמנו איירי ובעינן שיחשוב לזרוק ליום שהשלשתן פסולין אפילו לאכול הבשר היינו ליום שלישי דאם חישב לזרוק דם שלמים למחר לא פיגל עד שיהא משולש באכילה דהיינו לשלשה ימים והוא הדין בקדשי קדשים לזרוק דמן למחר [כה] פיגול דזמן אכילתו נמי למחר אלא דקרא בשלמים כתיב דזמנו ליום שלישי והכי קאמר ההוא מיבעי ליה למקום משולש דאם חישב לזרוק דם שלמים בחוץ [כו] ליום הג' פיגל אבל קודם השלישי לא פיגל והא דאמר בפ' איזהו מקומן (לקמן דף נו:) דקדשים הנאכלין ליום ולילה מחשבים בדמן משתשקע החמה ההוא כמאן דלית ליה מקום משולש דפלוגתא דתנאי היא בפ' כל הפסולין (לקמן דף לו:) ופי' זה לא יתכן כלל דכולה שמעתא [כז] מיירי במקום שיהא משולש: **וכיון שראו סתרו.** פי' הקונטרס דזב וזבה שפסקו והתחילו למנות ימי ספורן ומנו ארבעה או חמשה ימים וקשה דאין זה קרוי חזקת טהרה אלא נראה דמיירי בשביעי שלהן לאחר שטבלו (תוספות) דזב וזבה טבילתן ביום ואם טבלו בשביעי ואחר כך נגעו בטהרות או שמשו וראו לאח"כ (או) קודם הערב שמש טמאים למפרע ואם המתינה לשמש עד הלילה ואח"כ ראתה אינה טמאה אלא מכאן ולהבא (הג"ה ע"כ) ומיהו רבי [כח] יוסי דאמר פ' כיצד צולין (פסחים דף פא.) דלא מטמא למפרע לא יתכן: **ואין מאחר נדרו בלא ירצה.** יש תימה דלמה לן קרא דמהיכא תיתי לן דהוי בלא ירצה דאיצטריך קרא [כט] דלא ירצה למעוטיה: **נפקא** לן מדאחרים. תימה הא רבי אליעזר נמי דריש שאינו נפסל בשלישי ואפילו הכי צריך פסוק שאין כהן נפסל [ל] וי"ל דרבי אליעזר כיון דלא דריש לא יחשב לומר במחשבה הוא

עין משפט נר מצוה

א מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הלכה ב:

קיח ב מיי' פי"ד מהל' מעה"ק הלכה ט"ו סמג לאוין שלא:

תורה אור השלם

1. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֺנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז, יח
2. כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ וְהָיָה בְךָ חֵטְא: דברים כג, כב

מוסף רש"י

למקום שיהא משולש בדם בבשר ובאימורין. דהיינו חוץ לעזרה ממש, שבשעת היתר הבמות נשתלש בכל אלה, לאפוקי היכל שאין בו הקטרת אימורין ואכילת בשר (לקמן לו.). **בשעת הקרבה הוא נפסל.** וכן פירושו בשעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה ואם חשב פיגול יהיה (ויקרא ז יח.). **בכור שעברה שנתו.** מלאותו בתוך שנתו, שנאמר לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה (ר"ה ה.):

שיטה מקובצת

או אינו [אומר המקריב] אלא [זה] כהן המקריב. פ"ה האי או אינו אינו כמו כל או אינו שבתלמוד, דלאו ר"ל או אינו דכוליה לכהן הוא דאתא ולא למידרש דאין הקרבן נפסל בשלישי (בשלישי) אלא בשעת הקרבה, ובהא קאמר דהכהן לא ירצה אבל זה, דמה פשע הכהן במה שהותירו לאוכלו, אלא ודאי המקריב משמע בשעת הקרבה כלומר דאם חישב בשעת הקרבה (גם) הזבח והכהן לא ירצה, והכי משמע קרא משמע בהקרבה הוא נפסל בשלישי וכמו כן משמע נמי דמיירי בכהן שחישב מדכתיב מחשבה בלשון המקריב משמע דקאי נמי [אכהן], דליכא למימר דכוליה לכהן הוא דאתא דאין לו לפסול במה שהותירו כיון דלא פשע (העתקת לשון רש"י של מהר"פ ז"ל): **תוד"ה למקום שיהא** משולש כו' ולהאי פירושא ניחא [לא] כו'. לשון מהר"פ דגבי חוץ לזמנו [מתוקם] זמן משולש כגון חטאת שחישב למחר שאינו [ראוי] אף לאכילת בשר: **ד"ה וכיון כו'** אלא נראה דמיירי בשביעי שלהן לאחר שטבלו. לשון הר"פ ז"ל, וי"ל שמנה שבעת ימים אבל לא גמר היום דמקצת היום ככולו (גליון): **ד"ה ואין מאחר נדרו כו'** יש תימה כו'. וי"ל דסד"א שיפסל באיחור הבאתו כמו באיחור זמן וגופו כמו קרבן הבא כבש והביאו לאחר שנתו (גליון בספר ישן):

מסורת הש"ס

(א) לקמן ע"ב, (ב) [לקמן לו. פב:], (ג) ת"כ צו פרש' ח ה"א, (ד) ר"ה ו. ת"כ שם ה"ג, (ה) ר"ה ה: תמורה כד: [תו' סנהדרין פ"ג ה"ג], (ו) יומא ו., (ז) דברים טו כ, (ח) לקמן מג., (ט) לקמן פב:, (י) כז. ד"ה ואי, (כ) לעיל כו:, (ל) לעיל כז.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דדמי וכו' ולא שבקינן לחוץ וכו' ונגמר לחוץ וכו' שנייה רבא: (ב) ד"ה שיהא משולש וכו' לאוכלן בהיכל דלאו פסול הוא דבעינן: (ג) ד"ה הרי הוא אומר המקריב בשעת הקרבה: (ד) ד"ה אלא זה וכו' כהן הס"ד ואח"כ מ"ה כשהוא אומר אותו: (ה) ד"ה במחשבה הוא נפסל מקרא זה וכו' לדרשא הוא דאתא דהא:

שינויי נוסחאות

א] מאחר שהוכשר כצ"ל (*ש"מ וכ"ה ברש"י): ב] בהקרבה כצ"ל ותיבת בשעת נמחק (*ש"מ וכ"ה ברש"י). ועי' ב"ח אות ג': ג] ואינו מדבר בכהן (ש"מ): ד] צ"ל ירצה (ש"מ): ה] כדתנן במתני' (כ"י): ו] לעיל איתא זבדי בר לוי וכ"ה בכריתות: ז] בש"מ ובתוס' נוסף דאשמועינן: ח] צ"ל שיחשב (ש"מ): ט] צ"ל ביניהן (ש"מ): י] ס"א ביום של אחריו (ש"מ, וכ"ה בכתה"י): יא] כשר עוד לכהונה (ש"מ): יב] בש"מ נוסף דאי אכהן קאי ע"כ אהקרבה קאמר, והאי או אינו דהכא משונה מכל או אינו שבתלמוד שפירושו או אינו בא לדרשא זו אלא לדרשא אחרת, והכא אי אפשר לומר כן, דלמה הכהן נפסל אם אכלו הבעלים מבשר הזבח ביום השלישי אלא ע"כ במחשבת הכהן הוא עצמו נפסל וגם הזבח נפסל מדכתיב והנפש האוכלת ממנו עונה תשא. ועי' ש"מ בחדושים מלשון רש"י של מהר"פ: יג] יחשב יתירא הוא לדרשא דהא (ש"מ): יד] הגירסא שלפנינו היא מהס"ז. וגי' ש"מ פרט הא האי שלישי בחוץ לזמנו כתיב. ויש מפרשים כו' והשאר נמחק. וגי' צ"ק פרט למקום משולש הא האי שלישי בחוץ לזמנו כתיב ויש כו'. ולכל הנוסחאות הוא מעין קושיא הראשונה. ועי"ע פ"מ ומ"נ: טו] גבי הולכת חטאות הפנימיות כצ"ל והוא בדף יד ע"א (רש"ש): טז] צ"ל אמר (ש"מ): יז] צ"ל המחשב (ש"מ והגרי"ב): יח] לעזרה (צ"ק): יט] זה נמי קשה (ש"מ): כ] צ"ל ליתנן (רש"ש): כא] צ"ל ע"כ הג"ה [המתחלת לעיל בתיבת תוספות המוקף] (שמכ"י): כב] לזרוק דם קדשים (ש"מ): כג] כד"ו הקרבן. ולפנינו תוקן עפ"י בס"ז וכ' הצ"ק דאינו מן הצורך, עש"ב: כד] למחר אמאי פסול הא לאו מקום כו' כצ"ל (ש"מ): כה] למחר פיגל דזמן אכילתו לאו למחר אלא כו' כצ"ל (ש"מ): כו] בחוץ לזמנו ליום (ש"מ): כז] שמעתא לא מיירי אלא במקום (ש"מ): כח] צ"ל לרבי (ש"מ): כט] קרא למעוטי כצ"ל הס"ד והשאר נמחק (ש"מ): ל] נפסל כדקאמר או אינו וי"ל כו' (ש"מ): לא] גם בכת"י מלוין דיבור זה על תיבת ניחא שבתוס', אבל אינו מתיישב כאן, וצ"ע. ואפשר דשייך לקמן אבל תיבות והכ"ה בקדשי קדשים: